

opplagte innvendingene mot hans argument, slik som den nevnte Tax Credit og hvem som i praksis vil nyte godt av den typen «skatte – velferdspolitik». Kapitlet tar dessuten opp det viktige spørsmålet om hvorfor en (etter forfatterens mening) omfattende politikk oppnår så lite.

Uten at jeg skal gå i detalj, søker Howard i de andre kapitlene å avlive flere myter: Det er feil å si at velferdsprogram mot fattige er svake, dessuten er opinionen i USA vesentlig mer positiv til velferdsordninger enn litteraturen gjerne har hevdet. Ideallet om at de selvstendige amerikanske delstatene klarer å finne frem til nye og effektive løsninger på velferdspolitiske utfordringer avvises klart. I kapittel 9, som omhandler velferdsstaten og de ulike befolkningsgruppene, presenterer Howard den eneste etablerte sannheten han ikke avviser: *Race still matters*. Han påviser at delstater med mange svarte og/eller personer med opprinnelse i Latin-Amerika synes å ha mindre sjenerøse velferdsordninger enn andre delstater.

Det må sies at selv om Howard mener USA får ufortjent mye kritikk for sitt velferdstilbud, er han klar på at landet ikke har klart å redusere fattigdom og ulikhet i nevneverdig grad. Forskjellene har tvert imot økt siden 1970-årene. Howard er også tydelig på at amerikanske velferdsordninger har flere mangler, for eksempel innen familiepolitikk og helseforsikring, og at ytelsesnivået generelt er lavt. Det hindrer han altså likevel ikke i å hevde at den amerikanske velferdsstaten er undervurdert og feilaktig kritisert. Forskjellen er at mens andre forskere vurderer amerikansk sosialpolitikk som underutviklet og med beskjedne resultat, mener Howard at USA gjør mye, men oppnår lite. Dette argumentet er imidlertid ikke tilstrekkelig til å endre helt syn på den amerikanske velferdsstaten slik Howard forsøker å få leseren til å gjøre; i hvilken grad politikken som føres faktisk greier å utbedre ulikhet og fattigdom er tross alt et svært sentralt kriterium for hvordan man vurderer en velferdsstat.

Boken er skrevet som en lærebok. Den er relativt grunnleggende i tilnærmingen, har enkle tabeller og fotnoter i stedet for referanser i teksten. Det, sammen med et ukomplisert språk, gjør boken lettlest. Argumentasjonen er klar, men altså

ikke alltid like overbevisende. Vrakingen av to-pillar modellen og den amerikanske velferdsstatens angivelige undervurderte omfang er eksempel på dette. Howard har skrevet en interessant bok som stiller spørsmål ved mange etablerte sannheter knyttet til den amerikanske velferdsstaten. Han klarer likevel ikke å endre oppfatningen hos denne anmelderen om at mange av disse såkalte mytene fremdeles gir en god beskrivelse.

Tord Skogedal Lindén
PhD-stipendiat
Rokkansenteret
tord.linden@rokkan.uib.no

Tatt for en annen : en feltstudie av relasjonen mellom etniske minoriteter og politiet.

Oslo : Gyldendal akademisk, 2007

Ragnhild Aslaug Sollund

Ragnhild Sollund, seniorforsker ved Nova, har nylig utgitt boken «Tatt for en annen.» Ut fra et omfattende empirisk materiale, som består av intervjuer med politi- og minoritetsinformanter og feltarbeid i politiets ordenstjeneste, belyser Sollund aktuelle spørsmål knyttet til relasjoner mellom etniske minoriteter og politiet. Siden temaet er prioritert på Politihøgskolen, og dette er en fagbok for høyere utdanning som bygger på empiri fra en norsk kontekst, dekker den et etterlengtet behov på et aktuelt fagfelt.

Sollunds undersøkelse viser at opphavet til konflikter i møter mellom etniske minoriteter og politiet må forklares på en nyansert og flerdimensjonal måte. Et viktig funn er at *måten* minoritetsinformantene blir stoppet på (av politiet) gjør at de opplever «stopp og sjekk» av politiet som diskriminerende rasisme. Faktorer som påvirker opplevelsen av diskriminering, er at det verken begrunnes eller forklares hvorfor de stoppes, den fysiske atferden fra politiets side er for overpoliserende og/eller språkbruken oppfattes som nedvurderende. Måten minoritetsinformanter blir stoppet og sjekket på er også farget av typologiseringer ut fra stereotyper. Politiet kontrollerer ut fra ytre kjennetegn,

som etnisk tilhørighet, utseende og geografiske sted, og mistanke vekkes ut fra «skyld knyttet til tilhørighet». Generaliseringer ut fra erfaringer fra politiarbeid på gata danner bakgrunn for det faktiske skjønn som utøves.

Når det at man blir stoppet verken forklares eller begrunnes ut fra at man har begått kriminelle handlinger, oppfatter flere av minoritetsinformanter politikontrollen som urimelig. Informantene i Sollunds materiale understreker likevel at det er *gjentatte* stopp som oppleves som så urimelig at politifolkene oppfattes som rasister. Samtidig verserer det historier blant informantene som bidrar til oppfatningen av politiet som rasister. Stereotypier har gjensidig selvforsterkende virkning. Politiets prioriteringer bidrar til å skape risikobilder som rettferdiggjør de samme prioriteringene. Sollunds materiale viser at oppførselen til begge parter kan bidra til en eskalering av konflikten. Politiet kan opptre mer kontrollerende enn samarbeidsorientert når deres spilleregler ikke forstås og de opplever at personen ikke anerkjenner deres rett til å gripe inn. Ifølge informantene er en viktig årsak til eskalering av konflikter at politiet ikke opptrer profesjonelt nok (kapittel 5). Minoritetsinformantene har flere ganger opplevd politiet som uhøflige, krenkende og forskjellsbehandlende. Sollund konkluderer med at et uprofesjonelt politi som personliggjør konflikter og opptrer uhøflig, bidrar til en eskalering av konflikter mellom politiet og etniske minoriteter. Når begge parter går inn i samhandlingen med et feilaktig bilde av den andre, blir både politi og minoritetsinformanter tatt for å være en annen.

Sollunds undersøkelse bekrefter annen politiforskning (for eksempel Finstad 2000) som viser at ordenstjenestens logikk går spesielt utover noen grupper i befolkningen, som «synlige» etniske minoriteter (kap. 9). Politiet ser etter kriminelle på gata, og «stopp og sjekk» av mistenkelige brukes ofte i slike sammenhenger. Politiets erfaringer med visse grupper som er overrepresentert innenfor visse typer kriminalitet – de som beveger seg på gaten – skaper en slitasje blant politifolk som får betydning for deres syn på etniske minoriteter generelt. Slitasjen medfører en stereotypisering som trolig får konsekvenser for kontrollbildet, i det visse

grupper kontrolleres mer enn andre. Dermed forsterkes stereotypiene. Slitasjen forsterkes også av politiets eget skjønn, av deres egen utvelgelse av de mistenkelige, og av egne prioriteringer. Ordenstjenestens logikk legger rammer for en praksis som produserer flere ekskluderende og mistillitsskapende «stopp og sjekk»-situasjoner.

Sollund dokumenterer hvordan organiseringen av politiarbeidet fører til at folk med minoritetsbakgrunn blir utsatt for særlig oppmerksomhet fra politiet. Hun konkluderer med at politiets terskel for å stoppe bestemte etniske grupper er for lav. Årsaken til dette kan knyttes til andre faktorer enn rasisme i politiet, som ordenstjenestens logikk (å se etter en «skurk»), og til stereotypisering og slitasje som har opphav i ensidige negative erfaringer. Likevel, Sollunds materiale viser at begreper som «neger» og «utlending» er utbredt internt i politiet, og brukes på samme måte som de nedsettende begrepene «slask», «pakkis» og «svarting». Dette er problematisk, siden språkbruk kan bidra til at personer med minoritetsbakgrunn blir tatt for å være en annen av politiet. De forveksles oftere med andre, og personer som ikke burde vært stoppet stoppes ofte for kontroll.

Selv om Sollund konkluderer med at politiets «stopp og sjekk»-praksis ikke er motivert ut fra ideologisk rasisme, dokumenterer hun at politiets praksis avviker fra idealet om mangfold i politiarbeidet der politiet skal ha en proaktiv rolle i samfunnet for å redusere rasisme. Politiets manglende sensitivitet og forståelse når det gjelder egen språkbruk illustrerer dette spesielt godt. Funnet avdekker tvetydighet. De fleste har fått med seg at de ikke bør bruke ordet «neger». Likevel påstår informantene fra politiet at det er et nøytralt ord. Konsekvensene av dette er problematisk, skriver Sollund. Uten en refleksjon over effekter av språkbruk, blir språkbruk moralsk legitimerende og senker terskelen for kontroll av personer med minoritetsbakgrunn. Det minoritetsinformantene til Sollund etterspør, er heller ikke skreddersydd og individuell behandling fra politiets side, men profesjonell hjelp, høflig imøtekommenhet og forklarende framferd. Ordenstjenestens logikk, kombinert med forestillinger om det egentlige politiarbeidet –

å vente på at noe skal skje – gir rom for «stopp og sjekk»-praksiser av krenkende karakter. Når «stopp og sjekk»-metoden har så usikre resultater forskningsmessig, og i tillegg skaper alvorlige utilsiktede problemer når det gjelder relasjonen til etniske minoriteter, er det gode argumenter for å redusere denne politistategien.

Som forsker og underviser ved Politihøgskolen mener jeg Sollunds bok er etterlengtet. Den viser hvordan rammer for politiarbeidet og politiets yrkeskultur former praksis på utilsiktede måter. Boken er et oppdatert «state of the art»-arbeide og i fronten på forskningsfeltet. I tillegg er den basert på et originalt empirisk materiale fra Norge. Casebeskrivelsene konkretiserer temaet og boken videreutvikler teorien på dette fagfeltet om relasjonen mellom politi og etniske minoriteter i et flerkulturelt samfunn. Sensitive temaer, som politiets bruk og misbruk av makt, blir behørig behandlet og diskutert. Momenter som skaper gjensidig mistillit drøftes på en modig, nyansert og troverdig måte, med mye bruk av eksempler. Dette gjør at undersøkelsen vil ha stor overføringsverdi til andre områder innenfor både velferds- og profesjonsforskning og -utdanning i Norge.

Helene O. Gundhus
Førsteamanuensis
Politihøgskolen
Helene.Oppen.Gundhus@phs.no

Referanse

Finstad, Liv (2000): *Politiblikket*. Oslo : Pax.

Retten til basisindkomst – en demokratisk frigjørelse

Göteborg: Nordic Summer University Press, 2007
Erik Christensen, Karsten Lieberkind Karsten og Christina Ydesen (red).

«Retten til basisindkomst – en demokratisk frigjørelse» er en antologi om basisinntekt utarbeidet i tilslutning til arbeidet i «Kreds 3: Konkrete sam-

hällsutopier och medborgarlön» som fant sted under Nordisk sommeruniversitet (NSU) i perioden 2003–2006. Kretsdeltagere representerer et nettverk i Danmark og Sverige som er tilsluttet det nå verdensomspennende nettverket BIEN (Basic Income Earth Network). BIEN har eksistert på europeisk nivå siden 1986. De fleste av bidragene i boken har vært presentert som papers på kretsens vinter- og sommersesjoner i perioden, og er slik sett å betrakte som et uttrykk for kretsens arbeider. I innledningen omtales dette som «en slags status over arbeidet.» Det ble vurdert som viktig å utgi en bok over dette tema på et skandinavisk språk, blant annet fordi den eksisterende litteraturen på området er beskjeden. Antologien har bidrag fra både fag, forskning og brukere. En sentral ambisjon med den er beskrevet innledningsvis: «Således er en væsentlig ambition med denne antologien at utfylde et hul i undervisningen i politisk filosofi eller politisk idéhistorie på forskjellige trin og på forskjellige uddannelse i de skandinaviske uddannelsessystemer ved at fremlægge en mangefacettert præsentation af basisindkomst» (side 9). Denne ambisjonen makter forfatterne absolutt å innfri.

Denne anmeldelsen kan kun gitt et omriss av antologien. Hvert bidrag er i seg selv til dels svært omfattende og gjennomarbeidet, og kan vanskelig yte full rettferdighet i en kort anmeldelse.

Basisinntekt, borgerlønn, medborgerlønn, og grunninntekt er begreper som viser til en inntekt som skal ytes til alle borgere over 18 år, i kraft av de er borgere og uten krav om gjenytelse i form av arbeid eller aktivitet. Det er litt uklart for meg om de ulike bidragsytere i denne boken legger til grunn at alle skal ha denne inntekten i «bunnen». Det vil bety at o lønnet arbeid kommer på toppen av basisinntekten. Skatten kan dernest reguleres enten etter den samlede utbetaling, eller kun i forhold til lønnen – det vil si at borgerlønnen holdes utenfor skatteberegningen. Eller er det slik at denne basisinntekten kun skal ytes til personer som står utenfor lønnet arbeidsliv? Det er ikke likegyldig hvilken av disse orienteringene man legger til grunn. Noen av bidragene drøfter ulike implikasjoner knyttet til forskjellige tilnærminger. Dette gjelder for eksempel Midtgaards artikkel: «Basisindkomst og retfærdighed – John